

ingediend op **2034** (2023-2024) – Nr. 1
23 februari 2024 (2023-2024)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Arnout Coel

over de naleving van de privacywetgeving,
door het Vlaams Parlement en de ministeriële kabinetten,
bij de behandeling van de verzoekschriften

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muylers, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Veerle Geerinckx, Sarah Smeyers, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Stijn De Roo, Sofie Mertens;
Marino Keulen, Bart Somers;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Thijs Verbeurgt.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I. Procedure	4
II. Inhoud van het verzoekschrift	4
III. Bespreking	5
1. Bespreking op 20 juni 2023	5
2. Bespreking op 10 oktober 2023	5
2.1. Toelichting van de nota door Gerit Vermeylen	5
2.2. Tussenkost van Björn Rzoska	7
2.3. Repliek van Gerit Vermeylen	7
2.4. Tussenkost van Philippe Muyters	7
2.5. Tweede repliek van Gerit Vermeylen	7
2.6. Conclusie	8
3. Bespreking op 30 januari 2024	8
3.1. Toelichting bij het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie door Gerit Vermeylen	8
3.2. Bespreking	9
IV. Eindconclusie van de commissie	10
Bijlagen:	
– Nota van de directie Decreetgeving	11
– Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens	19

I. Procedure

Op 12 april 2023 werd het verzoekschrift over de naleving van de privacywetgeving, door het Vlaams Parlement en de ministeriële kabinetten, bij de behandeling van de verzoekschriften (verzoekschrift nr. 21 (2022-23)) ingediend.

De verzoeker gaf de volgende titel aan het verzoekschrift: Verzoekschrift om de naleving van de privacywetgeving (AVG) door het Vlaams Parlement en door de ministeriële kabinetten bij de behandeling van verzoekschriften te verbeteren en te garanderen. De titel van het verzoekschrift werd tijdens de ontvankelijkheidsprocedure geherformuleerd.

Het verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard op 26 april 2023 en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie. De commissie besliste eenparig om het verzoekschrift ten gronde te behandelen en besprak het verzoekschrift op 20 juni en 10 oktober 2023 en 30 januari 2024.

II. Inhoud van het verzoekschrift

Op de webpagina Privacybeleid van het Vlaams Parlement wordt verzekerd dat persoonsgegevens die in een verzoekschrift staan alleen worden gebruikt om contact te nemen met de verzoeker. De verzoeker stelt dat volgens de strikte interpretatie van de privacyregels slechts enkele parlementaire administratieve werknemers die persoonsgegevens te lezen mogen krijgen. Verzoekschriften worden echter integraal op het intranet van het Vlaams Parlement geplaatst. Iedereen met toegang tot dat intranet (minstens alle parlementsleden en al hun politieke medewerkers) heeft dus toegang tot die persoonsgegevens.

De verzoeker zegt dat het gebeurt dat het Vlaams Parlement naam, adres en inhoud integraal toezendt aan de ministeriële kabinetten nog voor het parlement zelf een inhoudelijk debat start over de vraag van de verzoeker. Volgens de verzoeker staat dat haaks op het principe van de scheiding der machten en is dat strijdig met de privacywetgeving.

In 2019 besliste het Vlaams Parlement dat de Archiefwet voor overheidsdocumenten niet van toepassing is voor al de gedrukte en digitale informatie in ministeriële kabinetten. Zo mag men na afloop vrij beschikken over elk document dat tijdens de ambtsperiode werd verkregen. Ook verzoekschriften met alle privacygegevens worden na een verkiezing persoonlijk bezit van gewezen ministers en kabinetsmedewerkers, aldus de verzoeker.

De verzoeker vraagt dat het Vlaams Parlement met onmiddellijke ingang maatregelen neemt die garanderen dat alleen de ambtenaren die instaan voor het contact met de verzoeker kennis hebben van de persoonsgegevens van de indieners van een verzoekschrift en van de persoonsgegevens van anderen die eventueel ook voorkomen in die verzoekschriften.

Daarnaast vraagt de verzoeker dat de verantwoordelijke ambtenaren voortaan meteen bij ontvangst van een verzoekschrift het document anonimiseren. De geanonimiseerde versie kan vervolgens aan de volksvertegenwoordigers worden bezorgd en, indien nodig, aan de ministeriële kabinetten. Verder vindt de verzoeker het noodzakelijk dat alle eerder ingediende verzoekschriften worden geanonimiseerd en dat er een aangepast archiefbeleid van de ministeriële kabinetten wordt opgezet dat in overeenstemming is met de privacywetgeving.

III. Bespreking

Op 20 juni en 10 oktober 2023 en 30 januari 2024 besprak de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie het verzoekschrift.

1. Bespreking op 20 juni 2023

Gerit Vermeylen, directeur Decreetgeving van het Vlaams Parlement, stelt dat de diensten van het Vlaams Parlement de inhoud van het verzoekschrift hebben geanalyseerd. Hij biedt de commissie aan een nota op te stellen die haar toelaat om in een volgende vergadering van gedachten te wisselen en eventueel een beslissing te nemen.

De nota zou vooreerst de draagwijdte van het verzoekschrift beschrijven, daarna de huidige werkwijze beschrijven – hoe wordt omgegaan met de privacygerelateerde aandachtspunten inzake verzoekschriften? – en tot slot mogelijke pistes aanreiken om te antwoorden op de in het verzoekschrift opgenomen voorstellen.

Philippe Muylers zegt in te stemmen met de voorgestelde werkwijze, zodat het verzoekschrift met kennis van zaken op zijn merites kan worden beoordeeld en beantwoord.

De commissie beslist daarop eenparig de door Gerit Vermeylen voorgestelde werkwijze te volgen.

2. Bespreking op 10 oktober 2023

Op basis van een nota van Gerit Vermeylen (verspreid op 22 september 2023) werd de bespreking op 10 oktober 2023 hervat. De nota is als bijlage 1 bij dit verslag opgenomen.

2.1. Toelichting van de nota door Gerit Vermeylen

De nota brengt in kaart hoe het Vlaams Parlement omgaat met verzoekschriften, wat de bescherming van de privacy en de verwerking van persoonsgegevens betreft. Verzoekschriften worden in principe wel degelijk geanonimiseerd. Parlementsleden noch derden die het verzoekschrift later te zien krijgen, hebben zicht op wie het verzoekschrift heeft ingediend en welke derden – al dan niet bij naam – in het verzoekschrift worden genoemd.

De nuance bestaat erin dat sommige verzoekschriften, indien ze worden geanonimiseerd – dit wil zeggen dat de volksvertegenwoordigers geen kennis hebben van de naam van de verzoeker of eventueel betrokken derden – moeilijk of zelfs niet leesbaar of te begrijpen zijn. Soms is het bij een geanonimiseerd verzoekschrift zelfs niet of moeilijk in te schatten welk beleidsvraagstuk de verzoeker wenst aan te kaarten. *Gerit Vermeylen* concludeert dan ook dat het anonimiseren van een verzoekschrift enerzijds en een degelijke behandeling ervan anderzijds soms moeilijk met elkaar te verzoenen zijn.

In een verzoekschrift kunnen in essentie drie soorten persoonsgegevens voorkomen:

- de naam en voornaam van de verzoeker;
- de contactgegevens van de verzoeker, die sowieso niet mogen worden vrijgegeven, daarover bestaat geen twijfel;
- persoonsgegevens van eventuele derden die in het verzoekschrift worden vermeld. Deze categorie is de moeilijkste om correct mee om te gaan omdat die derden, die bij naam worden genoemd of op een andere manier, bijvoorbeeld via hun functie, identificeerbaar zijn, niet noodzakelijk toestemming hebben gegeven om in het verzoekschrift te worden vermeld. Vaak zijn zij zelfs niet op de hoogte daarvan.

Hoe gaat men daar nu het best mee om?

- 1° Men kan ervoor opteren verzoekschriften maximaal te anonimiseren, met mogelijk zo veel informatieverlies tot gevolg dat het niet meer duidelijk is welk beleidsvraagstuk de verzoeker wenst op te werpen.
- 2° Men kan ook de mening zijn toegedaan dat het indienen van een verzoekschrift betekent dat men zich als verzoeker vrijwillig op het publieke forum begeeft, wat met zich meebrengt dat alle parlementsleden de naam van de verzoeker zouden mogen kennen. Dat is een perfect legitiem standpunt dat echter op gespannen voet staat met de bescherming van de privacy van de verzoeker.
- 3° Een derde mogelijke aanpak vloeit voort uit een informeel overleg met het secretariaat van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC):
 - a) Als algemene regel geldt het anonimiseren. De naam en andere persoonsgegevens van de verzoeker worden dus aan zo weinig mogelijk mensen prijsgegeven. De niet-geanonimiseerde versie van het verzoekschrift is enkel bestemd voor de directe dossierbehandelaars, maximaal twee tot drie personen.
 - b) Aan de commissieleden en in voorkomend geval de ministers en kabinetten wordt enkel een geanonimiseerde versie bezorgd. Het argument dat de verzoeker zich met het indienen van een verzoekschrift bij het parlement op het publieke domein begeeft, wordt dus verworpen. Dit is dus ook exact wat de verzoeker vraagt.
 - c) Indien de naam of identificerende gegevens noodzakelijk zijn voor een goed begrip en bijgevolg de verdere behandeling van het verzoekschrift, moet de verzoeker ervan op de hoogte worden gebracht dat het verzoekschrift, met het oog op een degelijke behandeling ervan, niet kan worden geanonimiseerd. Indien de verzoeker hiermee niet akkoord kan gaan, moet hem worden meegedeeld dat het verzoekschrift niet kan/zal worden behandeld. Eventueel kunnen werkbare alternatieven worden overwogen, zoals het vervangen van de namen door generieke begrippen zoals functies. In sommige gevallen kan dit volstaan om de context van het verzoekschrift te begrijpen en het verzoekschrift te kunnen afhandelen.
 - d) Via het intranet mogen geen niet-geanonimiseerde versies worden verspreid. Een onder voorwaarden aanvaardbare praktijk voor het beperkt laten verspreiden van niet-geanonimiseerde versies is ze achter een loginmuur steken of ter inzage leggen op het Commissiesecretariaat (mits registratie van wie deze heeft geraadpleegd).

Gerit Vermeylen sluit zich aan bij dit informele advies van het secretariaat van de Vlaamse Toezichtcommissie. Het voorstel sluit ook heel nauw aan bij wat het Vlaams Parlement al de facto doet, vooraleer het advies werd gevraagd, en gaat heel sterk in de richting van wat de verzoeker vraagt.

Verder wijst hij erop dat de knoop vaak zit bij de derden die in een verzoekschrift worden vermeld. Zij moeten sowieso worden geanonimiseerd. Bovendien beschikt het Vlaams Parlement meestal niet over de contactgegevens van deze personen om hen te contacteren en zullen ze vaak niet geneigd zijn om met naam of identificeerbaar genoemd te willen worden in een verzoekschrift. Dat kan tot conflicten leiden en tot een onoplosbaar kluwen voor de parlementaire diensten. Uiteindelijk leidt dat tot de ultieme keuze om ofwel te anonimiseren ofwel niet te kunnen behandelen. Een goede communicatie met de verzoeker kan daar echter veel oplossen.

Als slotbedenking adviseert Gerit Vermeylen dat indien de commissie zou opteren voor een meer transparante of in elk geval minder privacygerichte omgang met verzoekschriften (bijvoorbeeld interne verspreiding van de naam en eventueel volledige inhoud van verzoekschriften), deze gewijzigde aanpak best voor formeel advies wordt voorgelegd aan de Vlaamse Toezichtcommissie zelf.

2.2. Tussenkost van Björn Rzoska

Björn Rzoska vraagt of hij het goed heeft begrepen dat tegenwoordig alle verzoekschriften geanonimiseerd worden. Worden ze ook zo bezorgd aan de commissieleden en in voorkomend geval aan de bevoegde minister en zijn kabinetsmedewerkers?

Het lijkt de spreker sowieso opportuun om het formele advies van de Vlaamse Toezichtcommissie te vragen.

Hij wijst er ook op dat de parlementaire ambtenaren een eed hebben afgelegd en daarnaar moeten handelen, maar dat dit niet met zekerheid opgaat voor kabinetsmedewerkers, die ook niet noodzakelijk gedetacheerd zijn uit een administratie en dus mogelijk geen eed hebben afgelegd. Deze vaststelling wordt best meegenomen.

2.3. Repliek van Gerit Vermeylen

Gerit Vermeylen antwoordt dat alle verzoekschriften sinds een aantal jaren in principe geanonimiseerd worden doorgestuurd naar de kabinetten. Maar in het verleden vroeg een ministerieel kabinet bijvoorbeeld om meer informatie over de verzoeker om het verzoekschrift correct te kunnen evalueren. Het betrof een heel delicate kwestie waar anders geen repliek van de bevoegde minister mogelijk was. Het verzoekschrift zat perfect op de snijlijn van het spanningsveld tussen privacy en niet-behandeling.

2.4. Tussenkost van Philippe Muyters

Philippe Muyters verklaart akkoord te kunnen gaan met het informele advies van de Vlaamse Toezichtcommissie, omdat het een oplossing bevat voor het probleem dat in het verzoekschrift wordt aangekaart. Als men niet verder kan zonder de anonimiteit te verlaten, wordt de verzoeker voor de keuze gesteld. Het houdt op of de verzoeker aanvaardt dat zijn naam wordt bekendgemaakt.

De spreker kan dus leven met de vier punten in het informele advies. Het ligt heel dicht bij wat momenteel de gangbare procedure is in het Vlaams Parlement en het lijkt hem raadzaam niet van koers te veranderen.

Wat de zienswijze van Björn Rzoska betreft over hoe om te gaan met het informele advies, ziet de spreker twee mogelijkheden:

- na een overleg met de Vlaamse Toezichtcommissie neemt de commissie het advies over, wordt het dus het antwoord aan de verzoeker en worden waar nodig de interne procedures en regels aangepast;
- het informeel uitgebrachte advies wordt formeel voor advies voorgelegd aan de Vlaamse Toezichtcommissie zelf.

De spreker vraagt zich wel af of dit soort verzoekschriften eigenlijk thuishoort in deze commissie. Is de Commissie voor Reglement en Samenwerking niet eerder geschikt voor de bespreking van dit type verzoekschrift?

2.5. Tweede repliek van Gerit Vermeylen

Gerit Vermeylen antwoordt dat het derde aandachtspunt van Philippe Muyters slaat op de wijze waarop het Vlaams Parlement intern met verzoekschriften omgaat. Het is een denkbare houding van de commissie om dergelijke verzoekschriften door te sturen naar het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement.

Indien de commissie zou overwegen om het verzoekschrift door te verwijzen, pleit hij er toch voor dat de commissie een advies zou uitbrengen en het verslag van de bespreking mee zou bezorgen.

Het informele advies van het secretariaat van de Vlaamse Toezichtcommissie is zonder twijfel in overeenstemming met de geldende privacyregelgeving. Het enige losse eindje in het advies is de omgang met persoonsgegevens van derden in de verzoekschriften. Als de leesbaarheid van het verzoekschrift fundamenteel lijdt onder het anonimiseren van vermelde derden, moet er hoe dan ook contact worden opgenomen met de verzoeker om te zien hoe dit kan worden opgelost.

Hij herhaalt de slotbedenking bij zijn inleidende toelichting: indien deze commissie zou opteren voor een meer transparante of in elk geval minder privacygerichte omgang met verzoekschriften, lijkt het hem verstandig om die gewijzigde aanpak voor formeel advies voor te leggen aan de Vlaamse Toezichtcommissie zelf, om meer juridische zekerheid in te bouwen.

Indien de commissie zich houdt aan de vier punten uit het informele advies is het niet nodig om advies te vragen, maar niets belet de commissie om dat toch te doen, via de parlementsvoorzitter.

2.6. Conclusie

De commissie beslist om de parlementsvoorzitter te verzoeken om het informele advies van het secretariaat van de Vlaamse Toezichtcommissie voor advies voor te leggen aan de Vlaamse Toezichtcommissie zelf, en daarbij bijzondere aandacht te vragen voor de problematiek van in een verzoekschrift vermelde derden.

3. Bespreking op 30 januari 2024

3.1. Toelichting bij het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie door Gerit Vermeylen

Gerit Vermeylen gaat in op het officiële advies van de Vlaamse Toezichtcommissie dat begin 2024 aan de parlementsvoorzitter werd bezorgd. Het advies is als bijlage 2 opgenomen bij dit verslag.

Hij herinnert eraan dat de commissie via de parlementsvoorzitter een formeel advies had gevraagd, nadat er al een informeel advies was verleend door het secretariaat van de Vlaamse Toezichtcommissie.

Gerit Vermeylen stelt vast dat het advies heel duidelijk is en sterk aansluit bij het informele advies, maar hier en daar nog iets verder gaat.

De VTC adviseert een heel sterke bescherming van de privacy en de persoonsgegevens van verzoekers, ook bij de interne verwerking door de parlementaire diensten: het advies pleit voor een maximum van twee tot drie ambtenaren die toegang zouden krijgen tot de persoonsgegevens van de verzoekers.

Leidend ambtenaren, de parlementsvoorzitter, de commissievoorzitters noch de commissiesecretarissen mogen volgens het advies kennis krijgen van de persoonsgegevens van verzoekers. Dit houdt ook in dat de huidige procedure, waarbij op commissieniveau de commissievoorzitter en de commissiesecretaris de communicatie met de verzoeker verzorgen, niet meer zou kunnen. De huidige parlementaire werkwijze is immers dat over beslissingen van commissies of de plenaire vergadering door de respectieve politiek verantwoordelijken (commissievoorzitter, parlementsvoorzitter) wordt gecommuniceerd.

De Vlaamse Toezichtcommissie adviseert ook om de in verzoekschriften vermelde data van derden te anonimiseren. Indien door de anonimisering van de persoonsgegevens van derden het verzoekschrift onbegrijpelijk wordt, zal de verzoeker

worden gevraagd om een nieuw verzoekschrift (een herwerkte versie van het eerste verzoekschrift) zonder die persoonsgegevens in te dienen.

De spreker wijst erop dat in bepaalde gevallen ook verzoekschriften met geanonimiseerde persoonsgegevens van de verzoeker onbegrijpelijk zullen worden en ook daar de keuze aan de verzoeker zal moeten worden voorgelegd: ofwel zijn persoonsgegevens bekendmaken, ofwel aanvaarden dat zijn verzoekschrift niet kan worden behandeld. Hij voegt hieraan toe dat de contactgegevens van de verzoeker bij de behandelende ambtenaren bekend zijn, maar dat dat niet opgaat voor derden die worden vermeld in het verzoekschrift en dat zij dus niet kunnen worden gecontacteerd.

Gerit Vermeylen concludeert dat:

- 1° hij de commissie adviseert het advies van Vlaamse Toezichtcommissie over te nemen en dat standpunt ter goedkeuring voor te leggen aan de plenaire vergadering;
- 2° hij, indien de zienswijze van deze commissie door de plenaire vergadering wordt gevolgd, een nota zal voorleggen aan het Uitgebreid Bureau over de impact van het VTC-advies op de werking van de parlementaire diensten;
- 3° hij momenteel enkel enig voorbehoud maakt voor de problematiek van de communicatie met de verzoeker.

3.2. Bespreking

Arnout Coel is van oordeel dat het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie in lijn ligt met het advies van de parlementaire diensten en het informele advies van het secretariaat van de Vlaamse Toezichtcommissie. Zijn fractie stelt voor dat de commissie zich aansluit bij het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie. Dat heeft tot gevolg dat het Reglement van het Vlaams Parlement een aanpassing zal moeten ondergaan. Hij denkt niet dat deze commissie deze reglementaire aanpassing moet voorbereiden. Hij vindt het dan ook een goed idee dat na instemming van de plenaire vergadering de parlementsvoorzitter gevraagd wordt deze reglementaire aanpassing te laten voorbereiden.

Staf Aerts sluit zich namens zijn fractie aan bij de suggestie van de vorige spreker om het Reglement van het Vlaams Parlement in lijn te brengen met het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie. De spreker stelt ook de vraag wat moet gebeuren met de persoonsgegevens van verzoekers die op kabinetten worden bewaard. Moet de commissie daar in haar advies ook oog voor hebben?

Koen Van den Heuvel sluit zich namens zijn fractie aan bij het standpunt van Arnout Coel en bij het advies en de conclusie van de Vlaamse Toezichtcommissie.

Volgens *Gerit Vermeylen* dient niet zozeer het Reglement te worden gewijzigd, maar wel de interne procedures. De gesuggereerde wijzigingen aan de procedures betreffen geen zaken die in het Reglement van het Vlaams Parlement moeten worden geregeld. Vermoedelijk bedoelt de Vlaamse Toezichtcommissie zelf ook dat de interne procedures moeten worden aangepakt.

Wat de archieven van de kabinetten betreft, zal er in de toekomst normaal geen probleem meer zijn want de verzoekschriften – waarover het standpunt van de minister zal worden gevraagd – zullen de kabinetten bereiken in geanonimiseerde vorm. De uitzondering daarop zijn de verzoekschriften die enkel kunnen worden behandeld met kennis van de naam van de verzoeker die daarvoor eerst expliciet zijn toestemming heeft verleend. Indien vervolgens het standpunt van de minister zal worden gevraagd, zal de naam van de verzoeker op het kabinet bekend zijn. Uiteraard zal ook aan de kabinetten worden gevraagd heel discreet om te gaan met de naam van de verzoeker.

Commissievoorzitter *Steven Vandeput* zegt zich aan te sluiten bij de positie van zijn fractie maar wil toch nog enige aanvullende commentaar op dit verzoekschrift formuleren. De in het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie opgenomen aanbevelingen maken het werk van de parlementaire commissies om inhoudelijk en grondig op de inhoud van verzoekschriften in te gaan niet gemakkelijker. De voorgestelde aanbevelingen gaan zo ver dat ze het verzoekschrift als middel om als burger te wegen op het beleid, in vraag stellen.

De spreker stelt dat een belangrijk aandeel van de verzoekschriften ook al een voortraject langs administraties, kabinetten en ombudsdiensten heeft doorlopen. Het is dus niet ondenkbeeldig dat de bevoegde diensten/kabinetten de inhoud van het verzoekschrift zullen herkennen als hun positie erover wordt gevraagd en de verzoeker dus al kennen. In het parlement krijgt een verzoeker de kans om op het publieke forum genoegdoening te krijgen. Dat valt nu weg. Het heeft met die nieuwe manier van werken ook geen zin om verzoekschriften achter gesloten deuren te behandelen, want de verzoeker is niet bekend. De nieuwe werkwijze getuigt ook van enige achterdocht ten aanzien van parlementsleden.

IV. Eindconclusie van de commissie

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie stemt in met het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie, maakt het zich eigen en legt het als conclusie ter goedkeuring voor aan de plenaire vergadering.

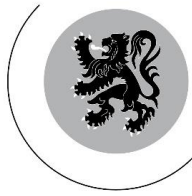
De commissie stelt aan de plenaire vergadering voor deze conclusie aan de parlementsvoorzitter over te maken met het oog op de voorbereiding van de nodige aanpassingen aan de interne procedures en indien nodig ook aan het Reglement van het Vlaams Parlement.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Arnout COEL,
verslaggever

BIJLAGE:

Nota van de directie Decreetgeving

Vlaams
Parlement

Directie Decreetgeving

Nota aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie

Nr.: DEC/gvm/230619.001
Datum: 19 juni 2023
Contact: Gerit Vermeylen

Verzoekschrift over de naleving van de privacywetgeving, door het Vlaams Parlement en de ministeriële kabinetten, bij de behandeling van de verzoekschriften

Situering

Naar aanleiding van het verzoekschrift over de naleving van de privacywetgeving, door het Vlaams Parlement en de ministeriële kabinetten, bij de behandeling van de verzoekschriften wordt in deze nota onderzocht of het beleid inzake de interne verspreiding van verzoekschriften met het oog op behandeling ervan moet worden gewijzigd of aangescherpt.

Inhoud van het verzoekschrift

Op de webpagina 'privacybeleid' van het Vlaams Parlement wordt verzekerd dat persoonsgegevens die in een verzoekschrift staan alleen worden gebruikt om contact te nemen met de verzoeker. De verzoeker stelt dat volgens de strikte interpretatie van de privacyregels slechts enkele parlementaire administratieve werknemers die persoonsgegevens te lezen mogen krijgen. Verzoekschriften worden echter integraal op het intranet van het Vlaams Parlement geplaatst. Iedereen met toegang tot dat intranet (minstens alle parlementsleden en al hun politieke medewerkers) heeft dus toegang tot die persoonsgegevens.

De verzoeker zegt dat het gebeurt dat het Vlaams Parlement naam, adres en inhoud integraal toezendt aan de ministeriële kabinetten nog voor het parlement zelf een inhoudelijk debat start over de vraag van de verzoeker. Volgens de verzoeker staat dat haaks op het principe van de scheiding der machten en is dat strijdig met de privacywetgeving.

De verzoeker vraagt dat het Vlaams Parlement met onmiddellijke ingang maatregelen neemt die garanderen dat alleen de ambtenaren die instaan voor het contact met de verzoeker kennis hebben van de persoonsgegevens van de indieners van een verzoekschrift en van de persoonsgegevens van anderen die eventueel ook voorkomen in die verzoekschriften. Daarnaast vraagt de verzoeker dat de verantwoordelijke ambtenaren voortaan meteen bij ontvangst van een verzoekschrift het document anonimiseren. De geanonimiseerde versie kan vervolgens aan de volksvertegenwoordigers worden bezorgd en, indien nodig, aan de ministeriële kabinetten. Verder vindt de verzoeker het noodzakelijk dat alle eerdere ingediende verzoekschriften worden geanonimiseerd.

Huidige werkwijze in het Vlaams Parlement

De aan het Vlaams Parlement gerichte verzoekschriften worden op heden niet gepubliceerd. Tot 2007 was dat wel het geval (als bijlage bij het commissieverslag van de bespreking ervan), maar naar aanleiding van een klacht over een privacy-schending die het gevolg was van de publicatie van een verzoekschrift werd het beleid ter zake aangepast. Aan die klacht werd gevolg gegeven omdat niet kon worden aangetoond dat de publicatie van de naam een meerwaarde had voor de behandeling van het verzoekschrift. Geen publicatie dus.

Omwille van de te respecteren privacy van de verzoekers wordt als volgt omgegaan met ontvankelijk verklaarde verzoekschriften:

- *Ronddeling*

Het louter toegankelijk maken voor commissieleden van een verzoekschrift via het doorsturen of op een beperkt toegankelijke intranetpagina zetten ervan, wordt niet beschouwd als een aantasting van de rechten van de indieners volgens de vigerende wetgeving op de verwerking van persoonsgegevens, waaronder de Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG). Dat is bevestigd door de *Data Protection Officer* van het Vlaams Parlement.

Als een verzoekschrift wordt rondgestuurd aan de commissieleden, dan gebeurt dat in principe wel degelijk geanonimiseerd of wordt minstens vermeld dat het om vertrouwelijk te behandelen informatie gaat. De verzoekschriften worden op intra geplaatst in de desbetreffende map op de commissiepagina of gemaïld.

Het opschrift van de map Verzoekschrift bevat de volgende clausule: *Respecteer de privacy van de verzoeker en van betrokkenen* (lees: die in het verzoekschrift worden vermeld). Wordt het verzoekschrift gemaïld, dan wordt deze formulering ook in de mail opgenomen.

- *Titel en dataverwerking*

De naam van de verzoeker wordt - in tegenstelling tot vroeger - niet opgenomen in de titel van het verzoekschrift. In onze interne databank worden de persoonsgegevens bijgehouden met het oog op correspondentie.

- *Correspondentie ontvangstmelding en uitnodiging hoorzitting*

In de correspondentie met de verzoeker wordt een AVG-clausule opgenomen (*Om met u over uw verzoekschrift te kunnen corresponderen, houdt het Vlaams Parlement uw persoonsgegevens bij, met toepassing van de regelgeving betreffende de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens*).

- *Agenda*

De naam van de verzoeker wordt normaliter niet vermeld in de agenda. In geval van een hoorzitting wordt de verzoeker vanzelfsprekend wel vermeld als spreker op de hoorzitting, tenzij werd beslist tot een besloten vergadering.

Bij de behandeling van verzoekschriften die een zeer persoonlijk verhaal inhouden, kan de commissie overwegen achter gesloten deuren te vergaderen. De beslissing kan genomen worden conform art. 28, punten 2 en 3 van het Reglement.

- *Verslag*

De naam van de verzoeker wordt niet vermeld in het verslag. In geval van een hoorzitting (en dus zeker i.g.v. 15.000 handtekeningen) wordt de (eerste) verzoeker vanzelfsprekend wel vermeld als spreker op de hoorzitting (tenzij hoogst uitzonderlijk met gesloten deuren zou worden vergaderd). Dat wordt wel expliciet meegedeeld in de uitnodiging.

In het verslag worden persoonlijke gegevens zoveel mogelijk gedepersonaliseerd door algemene bewoordingen te hanteren, of te spreken over x en y. Het antwoord van de minister of van andere instanties waaraan advies gevraagd zou zijn, dat eventueel als bijlage bij het verslag wordt opgenomen, mag evenmin persoonsgegevens bevatten en moet desnoods geanonimiseerd worden.

Het verslag van hoorzittingen over verzoekschriften waarin informatie uit de persoonlijke levenssfeer naar buiten wordt gebracht, maakt best een integrerend deel uit van het eindverslag van de commissievergadering en wordt dus niet als afzonderlijke bijlage bij het verslag gevoegd. Aangezien dit verslag krachtens artikel 39,2 van het Reglement een synthese van de besprekingen vormt, wordt de hoorzitting hierin tot de essentie herleid en dus gereduceerd weergegeven. Zo kunnen gemakkelijker een indirecte vorm en algemenere omschrijvingen gehanteerd worden en kunnen tevens persoonlijke illustraties achterwege gelaten worden.

Normaal gezien wordt het verzoekschrift zelf niet in het verslag opgenomen. Uitzondering hierop zijn eventueel de zgn. massapetities (minimum 15.000 handtekeningen), waarbij het dan om de tekst van het verzoek gaat en niet om de namen of handtekeningen.

- *Namen of persoonsgegevens van derden*

Sommige verzoekers noemen in hun verzoekschrift namen, andere persoonsgegevens van derden of elementen die de identificatie van derden mogelijk maken. Die worden in principe ook geanonimiseerd.

In bepaalde gevallen kunnen die persoonsgegevens nuttig of zelfs noodzakelijk zijn voor een goed begrip of voor de behandeling van het dossier. Er mag van de commissieleden en de commissiesecretaris wel worden verwacht dat zij de nodige discretie in acht nemen bij de behandeling van het dossier, met respect voor het recht op de bescherming van de levenssfeer van derden die mogelijk ongewild in een verzoekschrift worden vermeld.

Naar een gewijzigde aanpak?

Interne verspreiding / behandeling

Voor dit luik wordt een onderscheid gemaakt tussen drie soorten gegevens:

- de naam van de verzoeker;
- de contactgegevens van de verzoeker – deze zijn in elk geval alleen beschikbaar voor de administratieve afhandeling, dus voor alle anderen die toegang krijgen tot het document moeten die onleesbaar gemaakt worden;
- persoonsgegevens van derden die in het verzoekschrift worden vermeld of inhoudelijke elementen in het verzoekschrift die tot de identificatie van derden kunnen leiden.

De discussie draait eigenlijk om de eerste en derde categorie.

1. Een strikte interpretatie die uitgaat van het respecteren van de privacy van de verzoeker en derden, impliceert dat de naam van de verzoeker of van vermelde

derde niet intern wordt verspreid. Het verzoekschrift wordt dus geanonimiseerd voor verspreiding, indien nodig ook delen van de inhoud (tenzij het verzoekschrift zonder de volledige inhoud niet kan worden begrepen). Er wordt dan van uitgegaan dat de naam van de verzoeker enkel nodig is voor de ontvankelijkheidsbeoordeling door de voorzitter (art.101, punt 22 Regl.), omdat de naam van de verzoeker een ontvankelijkheidsvoorwaarde is.

Dit heeft ongetwijfeld het voordeel van de duidelijkheid: alle verzoekschriften worden van bij de aanvang op één lijn gezet, er is ook geen probleem met de doorzending ervan naar de minister (tenzij er in het verzoekschrift toch nog persoonsgegevens van derden zouden worden vermeld). Uiteraard staat het de verzoeker zelf vrij om meer ruchtbaarheid aan zijn verzoekschrift te geven.

2. Een ander uitgangspunt kan er echter in bestaan dat het verzoekschrift is gericht aan het parlement, dus niet alleen aan de voorzitter, en dat de naam van de verzoeker dus aan het volledige parlement worden meegedeeld. Dat betekent minstens aan de 124 volksvertegenwoordigers, maar eventueel ook aan de medewerkers die hen ondersteunen én aan de bevoegde minister (de verzoeker kan immers weten dat de behandeling van zijn verzoek ook kan bestaan in het doorzenden aan de bevoegde minister). In deze interpretatie zou de verzoeker ook niet de mogelijkheid hebben om de verspreiding van zijn naam tegen te houden (aangezien die een ontvankelijkheidsvoorwaarde is voor de indiening van een verzoekschrift), zijn naam zal worden meegedeeld in/aan het parlement.

Wat dan met de persoonsgegevens van derden of elementen die tot hun identificatie kunnen leiden die worden vermeld in het verzoekschrift?

Aan de ene kant moet het parlement kennis kunnen krijgen van het verzoekschrift zoals het is ingediend, aan de andere kant heeft de persoon die in het verzoekschrift wordt vermeld of naar wie wordt verwezen, niet persé toestemming gegeven aan de verzoeker om te worden vermeld (indien de betrokkene een publieke figuur is, en de vermelding betrekking heeft op het publieke optreden van de betrokkene, weegt dit argument minder zwaar door. Dat is anders als het een niet-publieke persoon of het privéleven van een persoon betreft).

- Een strikte(re) interpretatie leidt dan tot het gedeeltelijk onleesbaar maken na ontvankelijkheid, voor zover dat het verzoekschrift niet onleesbaar/onbegrijpelijk maakt. Indien dat niet mogelijk is, kan het verzoekschrift op papier louter ter inzage worden gelegd op het commissiesecretariaat en moet, indien de commissie het verzoek wil voorleggen aan de minister, uitdrukkelijk worden gewezen op de vereiste vertrouwelijke omgang.
- Een ruimere interpretatie, die ervan uitgaat dat het verzoekschrift is gericht aan het (volledige) parlement en dus kennis moet krijgen van het verzoekschrift zoals ingediend, impliceert dat het nooit onleesbaar wordt gemaakt, maar dan wel louter ter inzage wordt gelegd en dus niet actief verspreid onder de leden (maar wat dan als de commissie beslist om de reactie van de minister te vragen?).
- Een tussenoplossing zou erin kunnen bestaan aan de verzoeker toestemming te vragen om zijn naam intern te verspreiden, d.w.z. aan het parlement en/of de bevoegde minister (wat overigens geen oplossing biedt voor derden, die zullen dan sowieso geanonimiseerd moeten worden, tenzij dat het verzoek onleesbaar/onbegrijpelijk maakt). Tot op heden wordt dit eerder gezien als een veeleer theoretische mogelijkheid die, gelet op de mogelijkheid voor de verzoeker om de verleende toestemming te allen tijde te herroepen, niet is aan te bevelen.

Over deze kwestie werd informeel overleg gepleegd met het secretariaat van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens. Hun advies komt op het volgende neer:

1. Als algemene regel geldt het anonimiseren. De naam en andere gegevens van de verzoeker worden dus aan zo weinig mogelijk mensen prijsgegeven. De niet geanonimiseerde versie van het verzoekschrift is enkel bestemd voor de directe dossierbehandelaars, d.i. max. 2 à 3 personen.
2. Aan de commissieleden, de ministers en de kabinetten wordt enkel een geanonimiseerde versie bezorgd. Het argument dat de verzoeker zich met het indienen van een verzoekschrift bij het parlement zich op het publieke domein begeeft, wordt dus verworpen.
3. Indien de naam of identificerende gegevens noodzakelijk zijn voor een goed begrip van en bijgevolg de verdere behandeling van het verzoekschrift, moet de verzoeker op de hoogte worden gebracht dat het verzoekschrift niet kan worden geanonimiseerd. Indien de verzoeker hiermee niet akkoord kan gaan, moet hem worden meegedeeld dat het verzoekschrift niet kan/zal worden behandeld. Eventueel kunnen werkbare alternatieven worden overwogen, zoals het vervangen van de namen door generieke begrippen zoals functies. In sommige gevallen kan dit volstaan om de context van het verzoekschrift te begrijpen en te kunnen afhandelen.
4. Via het intranet mogen geen niet-geanonimiseerde versies worden verspreid. Een onder voorwaarden aanvaardbare praktijk voor het beperkt 'verspreiden' van niet geanonimiseerde versies is ze achter een loginmuur steken (zo kan er in geval van een data-lek nagegaan worden wie ze heeft geraadpleegd/toegang had) of ter inzage leggen op het commissiesecretariaat (mits registratie van wie deze heeft geraadpleegd).

Slotbedenking

Indien men zou opteren voor een meer transparante of in elk geval minder privacy-gerichte omgang met verzoekschriften (bijv. interne verspreiding van de naam en ev. volledige inhoud van verzoekschriften), wordt aangeraden om de gewijzigde aanpak voor formeel advies voor te leggen aan de Vlaamse Toezichtcommissie zelf.

Gerit Vermeylen
Directeur Decreetgeving

BIJLAGE:

Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking
van persoonsgegevens

Aan mevrouw Liesbeth Homans,
Voorzitter van het Vlaams Parlement

Vlaams Parlement
1011 Brussel

**Vlaamse Toezichtcommissie voor de
verwerking van persoonsgegevens**
Autonome dienst met rechtspersoonlijkheid

Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
<https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie>

PER MAIL

uw bericht van 8 november 2023	uw kenmerk Dec/gvm/231108.001	ons kenmerk VTC/A/2023/11	bijlagen /
vragen naar / e-mail Anne Teughels	telefoonnummer 02 553 20 85	datum	

contact@toezichtcommissie.be

Betreft: Verzoek om advies over een verzoekschrift gericht aan het Vlaams Parlement

Geachte voorzitter,

Uw vraag betrof de naleving door het Vlaams Parlement en de ministeriële kabinetten van de privacywetgeving bij het behandelen van verzoekschriften die ingediend worden bij het Vlaams Parlement. Daarbij klaagt de verzoeker aan dat verzoekschriften integraal op het intranet van het Vlaams Parlement worden geplaatst.

De VTC is enkel bevoegd voor het toezicht op de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) waardoor haar advies zich daartoe beperkt.

U verwijst naar een informeel advies dat al mondeling door het secretariaat van de VTC werd gegeven aan uw diensten en vraagt of de VTC dit kan bevestigen.

In de adviesvraag wordt de correcte samenvatting gegeven van dit informele advies (onderlijning VTC):

- “1. Als algemene regel geldt het anonimiseren. De naam en andere persoonsgegevens van de verzoeker worden dus aan zo weinig mogelijk mensen prijsgegeven. De niet geanonimiseerde versie van het verzoekschrift is enkel bestemd voor de directe dossierbehandelaars, d.i. max. 2 à 3 personen.*
- 2. Aan de commissieleden en in voorkomend geval de ministers en kabinetten wordt enkel een geanonimiseerde versie bezorgd. Het argument dat de verzoeker zich met het indienen van*

een verzoekschrift bij het parlement op het publieke domein begeeft, wordt dus verworpen. Dit is dus ook exact wat de verzoeker vraagt.

3. *Indien de naam of identificerende gegevens noodzakelijk zijn voor een goed begrip van en bijgevolg de verdere behandeling van het verzoekschrift, moet de verzoeker op de hoogte worden gebracht dat het verzoekschrift, met het oog op een degelijke behandeling ervan, niet kan worden geanonimiseerd. Indien de verzoeker hiermee niet akkoord kan gaan, moet hem worden meegedeeld dat het verzoekschrift niet kan/zal worden behandeld. Eventueel kunnen werkbare alternatieven worden overwogen, zoals het vervangen van de namen door generieke begrippen zoals functies. In sommige gevallen kan dit volstaan om de context van het verzoekschrift te begrijpen en te kunnen afhandelen.*
4. *Via het intranet mogen geen niet-geanonimiseerde versies worden verspreid. Een onder voorwaarden aanvaardbare praktijk voor het beperkt 'verspreiden' van niet geanonimiseerde versies is ze achter een loginmuur steken of ter inzage leggen op het commissiesecretariaat (mits registratie van wie deze heeft geraadpleegd)."*

De VTC bevestigt deze aanbevelingen die een toepassing zijn van de principes van minimale gegevensverwerking en vertrouwelijkheid van de AVG.

Ze wil van de gelegenheid gebruik maken om volgende precisering toe te voegen:

In punt 4, hierboven vermeld, voegt de VTC aan de eerste zin het volgende voorbehoud toe: *"behoudens wanneer het intranet dusdanig opgedeeld en afgeschermd kan worden dat enkel de dossierbehandelaars toegang kunnen hebben tot de niet-geanonimiseerde versies; "*
De VTC meent te begrijpen dat dit momenteel niet het geval is.

U vraagt bijzondere aandacht voor de in het verzoekschrift vermelde gegevens van derden of gegevens die tot hun identificatie kunnen leiden.

Dit is een terechte bezorgdheid.

In het bij uw vraag gevoegde verslag wordt daar het volgende over gezegd:

"Verder wijst hij erop dat de knoop vaak zit bij de derden die in een verzoekschrift worden vermeld. Zij moeten sowieso worden geanonimiseerd. Bovendien beschikt het Vlaams Parlement meestal niet over de contactgegevens van deze personen om hen te contacteren en zullen ze vaak niet geneigd zijn om met naam of identificeerbaar genoemd te willen worden in een verzoekschrift. Dat kan tot conflicten leiden en tot een onoplosbaar kluwen voor de parlementaire diensten. Uiteindelijk leidt dat tot de ultieme keuze om ofwel te anonimiseren ofwel niet te kunnen behandelen. Een goede communicatie met de verzoeker kan daar echter veel oplossen."

De VTC kan zich achter dit standpunt scharen.

Wat anonimisatie als maatregel betreft, wijst de VTC op volgende punten in uw reglement m.b.t. verzoekschriften die kunnen worden aangepast:

- aanpassing van de definiëring: 'De naam en andere gegevens van de verzoeker en/of van derden waarvan sprake in het verzoekschrift worden dus aan zo weinig mogelijk mensen kenbaar gemaakt. ...';

- vermelden in het reglement dat de kennisgeving aan het Uitgebreid Bureau en aan de plenaire vergadering een geanonimiseerde versie betreft van het verzoekschrift;
- vermelden dat de voorzitter beslist over de kwalificatie van een brief als verzoekschrift en over de ontvankelijkheid van het verzoekschrift op basis van een geanonimiseerde nota opgemaakt door de bevoegde directie van de parlementaire dienst.

De VTC wil aanvullend nog volgende richtlijn beklemtonen: er dient, gezien de mogelijke gevoeligheid van de vraagstelling en daarmee verband houdende risico's voor de betrokkenen, zoveel mogelijk over gewaakt worden dat niet meer dan strikt nodig identificerende gegevens worden kenbaar gemaakt in het kader van de interne verwerking van het dossier.

Een algemene regel die de VTC ook al verschillende malen aan de diensten van de Vlaamse Regering heeft doorgegeven, is dat (bijvoorbeeld) een leidinggevende geen kennis moet krijgen van de identiteit van de betrokkenen tenzij dat noodzakelijk is voor de goede behandeling van een dossier. Voor het Vlaams Parlement kan het dan gaan over de commissiesecretaris en de commissievoorzitter.

Op grond van dit principe adviseert de VTC volgende aanpassingen in uw reglement of procedures:

- een aanvullende regel opnemen in het reglement die de dossierbehandelaar (verantwoordelijke verzoekschriften) belast met het kenbaar maken van alle procedurele beslissingen van zowel de voorzitter van het parlement als de commissievoorzitter;
- het informeren van de verzoeker over de gevallen bedoeld in punt 4 b) en c) en punt 9 exclusief laten uitvoeren door de dossierbeheerder (verantwoordelijke verzoekschriften);
- in het reglement vermelden dat het informeren van de verzoeker over de eventuele verlenging van de behandelingstermijn van een verzoekschrift eveneens tot de taak behoort van de dossierbeheerder (verantwoordelijke verzoekschriften).

Wij hopen u hiermee een antwoord te hebben gegeven op uw vragen. Indien er iets onduidelijk zou zijn, kan u ons altijd contacteren.

Hoogachtend,

Hans Graux
Voorzitter

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2023-12-22 19:31:50 +01:00
Reden: ik keur dit document goed

